

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра конституційного права та теоретико-правових дисциплін

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВознавство»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 Менеджмент
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Правознавство. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 073 Менеджмент / Розробник М. М. Терещук. Біла Церква: БНАУ, 2023.

Розробник: Терещук М. М., канд. юрид. наук, старший викладач.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін (Протокол №1 від 25.08.2023 р.)

Завідувач кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін,
д-р юрид. наук, професор

Н. І. Бровко

Гарант ОП «Менеджмент»,
канд. екон. наук, доцент

Н. В. Коваль

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету (Протокол №1 від 28.08.2023 р.)

Голова науково-методичної комісії,
д-р екон. наук, професор

І. М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»	5
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
6.1. Лекції	7
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	14
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	16
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	17
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023-2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Правознавство» для денної форми навчання виділено 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т. ч. аудиторних – 48 годин (лекції – 32, практичні заняття – 16), самостійна робота студентів – 72 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе		1-й	1-й
Загальна кількість академічних годин – 120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4,5.		2-й	1-й
		Лекції	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	32 год.	6 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	110 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правознавство», яка базується на узагальненому розгляді широкого кола питань з основ правового життя в Україні, є формування цілісного, системного розуміння державно-правових явищ, генези та закономірностей їх функціонування і розвитку, оволодіння поняттєво-категоріальним апаратом сучасної юриспруденції і правової практики. Навчальна дисципліна «Правознавство» забезпечує засвоєння основних понять і категорій права та державознавства, слугує формуванню у здобувачів освіти професійної правової культури.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Правознавство» базується на знаннях таких дисциплін як «Основи правознавства» та «Громадянська освіта», які вивчались в середній школі.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання відповідно до ОП 073 «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	Результати навчання з дисципліни «Правознавство»
ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 1.1. Знати конституційні права людини і громадянина. РН 1.2. Розуміти поняття «держава» та «громадянське суспільство», усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	РН 4.1. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні, екологічні та економічні наслідки функціонування організації.	РН 12.1. Вміти прогнозувати на основі здобутих знань правові та економічні наслідки правочину.
ПРН 18. Ідентифікувати ризики в екологічних станах довкілля та причини їх виникнення, оцінювати екологічні наслідки діяльності організації, обґрунтовувати рішення та розробляти заходи щодо управління екологічною безпекою на регіональному рівні.	РН 18.1. Знати права і обов'язки природокористувачів, види відповідальності за порушення екологічного законодавства. РН 18.2. Обґрунтовувати рішення щодо управління екологічною безпекою, використовуючи норми законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»

Змістовий модуль 1. Основи теорії, конституційного, цивільного, земельного та аграрного права

- Тема 1. Основи теорії держави та права.
- Тема 2. Основи конституційного права України.
- Тема 3. Основи цивільного та сімейного права України.
- Тема 4. Основи земельного та екологічного права України.
- Тема 5. Основи аграрного права України.

Змістовий модуль 2. Основи трудового, господарського, адміністративного, кримінального та інших галузей права

Тема 6. Основи трудового права України.

Тема 7. Основи господарського права України.

Тема 8. Основи адміністративного права України.

Тема 9. Основи кримінального права України.

Тема 10. Основи інших галузей права.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	всього	у тому числі				всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд		СРС	л	п	лб	інд
Змістовий модуль 1. Основи теорії, конституційного, цивільного, земельного та аграрного права											
Тема 1	9	2	1			6	13	1			12
Тема 2	9	2	1			6	12		1		11
Тема 3	10	2	2			6	11		1		10
Тема 4	13	2	2			9	12	1			11
Тема 5	15	4	2			9	12	1			11
<i>Разом за модуль 1</i>	<i>56</i>	<i>12</i>	<i>8</i>			<i>36</i>	<i>60</i>	<i>3</i>	<i>2</i>		<i>55</i>
Змістовий модуль 2. Основи трудового, господарського, адміністративного, кримінального та інших галузей права											
Тема 6	12	4	2			6	12	1			11
Тема 7	12	4	2			6	12		1		11
Тема 8	15	4	2			9	12		1		11
Тема 9	14	4	1			9	12	1			11
Тема 10	11	4	1			6	12	1			11
<i>Разом за модуль 2</i>	<i>64</i>	<i>20</i>	<i>8</i>			<i>36</i>	<i>60</i>	<i>3</i>	<i>2</i>		<i>55</i>
Всього годин	120	32	16			72	120	6	4		110

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Основи теорії, конституційного, цивільного, земельного та аграрного права	
1.1. Основи теорії держави та права Опис навчальної дисципліни: цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Принципи академічної доброчесності. Предмет і метод теорії держави і права. Загальна характеристика первісного суспільства. Наукові теорії виникнення держави. Поняття й ознаки держави. Поняття і класифікація функцій держави: внутрішні та зовнішні функції сучасної правової держави. Форми здійснення функцій держави. Поняття і структура форми держави. Форма державного правління: поняття, ознаки та види монархії; поняття, ознаки та види республіки. Форма державного устрою. Форма державного політичного режиму: поняття та види. Загальна характеристика концепцій про сутність і соціальне призначення держави. Україна як суверена, демократична, правова та соціальна держава. Поняття права. Джерела права. Право у суб'єктивному й об'єктивному розумінні. Поняття та види соціальних норм. Функції та принципи права. Поняття норм права. Структура норм права. Поняття системи права та її основні ознаки. Елементи структури системи права. Загальна характеристика основних галузей права України. Поняття та види систематизації законодавства України. Правові відносини, загальна характеристика. Правопорушення: поняття, види склад. Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Поняття правової поведінки. Правомірна поведінка. Законність та правопорядок.	2
1.2. Основи конституційного права України Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Декларація про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Конституція України – Основний Закон суспільства та держави. Засади конституційного ладу України. Поняття та форми здійснення народного суверенітету. Поняття та види референдумів. Виборче право та виборча система в Україні. Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим.	2

Громадянство України: набуття, припинення та втрата громадянства. Конституційні права та свободи людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини та громадянина в Україні. Загальна характеристика систем органів державної влади. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади. Конституційно-правовий статус Президента України. Кабінет Міністрів України – Уряд України. Інші органи виконавчої влади в Україні. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування. Судова влада в Україні.	
1.3. Основи цивільного та сімейного права України Поняття і предмет цивільного права України. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення. Відповідальність у цивільному праві. Учасники цивільних відносин. Поняття, види та признаки юридичної особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності. Поняття та види цивільно-правової угоди. Цивільно-правові договори: поняття, види. Договір купівлі-продажу. Договір обміну. Договір найму (оренди). Договір дарування. Поняття та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особисті немайнові права громадян та їх захист. Майнові права громадян і юридичних осіб. Позов, його поняття та зміст, види позовів. Строки та терміни. Позовна давність, її поняття. Загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості, обчислення та початок перебігу позовної давності. Поняття спадкового права. Склад спадщини. Усунення спадкоємців від права на спадкування. Наслідування по закону. П'ять черг спадкоємців. Наслідування по заповіту. Прийняття спадщини, строки прийняття. Відмова від прийняття спадщини Право на обов'язкову частку спадщини. Спадковий договір. Поняття та предмет сімейного права України. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Поняття сім'ї та шлюбу. Підстави, умови та порядок укладення шлюбу. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Шлюбний контракт. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів. Позбавлення батьківських прав. Опіка, піклування, усиновлення, патронат.	2
1.4. Основи земельного та екологічного права України Поняття і предмет земельного права. Земельний кодекс України – джерело земельного права. Види земель та їх правовий статус.	2

Суб'єкти земельного права. Право власності на землю. Права на землю Приватизація земельних ділянок. Оренда земель. Порядок вирішення земельних спорів. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Екологічне право: поняття, предмет, система. Законодавство про охорону навколишнього природного середовища: загальна характеристика. Природоресурсні кодекси і закони України. Екологічні права й обов'язки громадян. Права і обов'язки природокористувачів. Природо-заповідний фонд. Червона книга. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	
1.5. Основи аграрного права України Предмет аграрного права України. Методи правового регулювання аграрного права. Система аграрного права. Джерела аграрного права. Суб'єкти та об'єкти аграрних правовідносин. Правове становище фермерського господарства. Державне сільськогосподарське підприємство. Сільськогосподарським акціонерним товариством. Особисте селянське господарство. Державне регулювання в аграрній сфері.	4
Разом за модуль 1	12
<i>Змістовий модуль 2. Основи трудового, господарського, адміністративного, кримінального та інших галузей права</i>	
2.1. Основи трудового права України Поняття та принципи трудового права України. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудового права. Колективний договір: поняття, зміст. Трудовий договір: поняття, сторони, умови укладення, зміст, види трудового договору. Контракт – особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Порядок припинення трудового договору: з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Робочий час і його види. Скорочений та неповний робочий час. Час відпочинку: поняття і види. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Особливості праці жінок і молоді. Оплата праці. Трудова дисципліна. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність. Індивідуальні й колективні трудові спори. Соціальне забезпечення: поняття, предмет права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України. Види соціальної допомоги сім'ям із дітьми.	4

2.2. Основи господарського права України Поняття, предмет та система господарського права України. Джерела господарського права України. Поняття та основні принципи господарської діяльності. Поняття господарського права та господарські правовідносини. Предмет господарського права. Господарська діяльність. Господарські правовідносини. Господарське законодавство. Підприємництво. Суб'єкти господарювання. Філія. Представництво. Державна реєстрація суб'єктів підприємства, припинення діяльності суб'єктів господарювання. Майно у сфері господарювання.	4
2.3. Основи адміністративного права України Поняття та принципи адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Адміністративного кодексу України. Адміністративні правовідносини. Суб'єкти адміністративного права. Державне управління, його поняття та зміст. Адміністративна відповідальність. Адміністративне правопорушення. Адміністративне стягнення. Адміністративні правопорушення в сфері економіки. Незаконна торгівельна діяльність. Відповідальність за порушення порядку провадження господарської діяльності. Види державної служби. Управління державною службою. Посади державної служби. Класифікація та критерії віднесення. Кадрова політика державної служби. Вступ на державну службу. Призначення на посаду державної служби. Проходження державної служби. Оплата праці, заохочення і соціальні гарантії державних службовців. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців. Припинення державної служби.	4
2.4. Основи кримінального права України Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття кримінальної відповідальності. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії скоєння злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня необхідність. Співучасть у злочині. Види співучасників злочину. Поняття покарання. Система і види покарань: основні, додаткові, покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові. Судимість: поняття, погашення, зняття. Кримінальна відповідальність за економічні злочини.	4
2.5. Основи інших галузей права. Поняття і предмет фінансового права України. Система та джерела фінансового права. Бюджетне право і бюджетна система.	4

Бюджетний процес. Система оподаткування. Поняття податку. Види податків. Податок з доходів фізичних осіб. Банківська система України.	
Разом за модуль 2	20
Всього	32

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Тема і зміст заняття	К-ть годин
Змістовий модуль I. Основи теорії, конституційного, цивільного, земельного та аграрного права		
1	Основи теорії держави та права <i>Питання до обговорення:</i> Причини і шляхи виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Держава: основні поняття. Механізм (апарат) держави. Громадянське суспільство і держава.	1
2	Основи конституційного права України <i>Питання до обговорення:</i> Поняття і загальна характеристика конституційного права та конституційно-правових відносин. Загальна характеристика конституції як джерела права. Державний лад України. Конституційний принцип поділу державної влади.	1
3	Основи цивільного та сімейного права України <i>Питання до обговорення:</i> Цивільне право як галузь права. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин. Опіка та піклування. Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин. Строки та терміни в цивільному праві. Поняття сім'ї. Предмет сімейного права. Шлюб. Недійсність шлюбу.	2
4	Основи земельного та екологічного права України <i>Питання до обговорення:</i> Земельне право та земельні правовідносини. Склад та цільове призначення земель України. Приватизація земельних ділянок. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок. Поняття, предмет і метод екологічного права. Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища.	2

	Право природокористування. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	
5	Основи аграрного права України Основи аграрного права. Агропромисловий комплекс України. Державна правова політика в сфері АПК.	2
Разом за модуль 1		8
<i>Змістовий модуль 2. Основи трудового, господарського, адміністративного, кримінального та інших галузей права</i>		
6	Основи трудового права України <i>Питання до обговорення:</i> Трудове право як самостійна галузь права. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Оплата праці. Охорона праці.	2
7	Основи господарського права України <i>Питання до обговорення:</i> Господарське право як галузь права. Суб'єкти господарювання. Правовий статус фізичної особи у сфері підприємництва. Законодавчі обмеження права фізичної особи на зайняття підприємництвом. Державне регулювання господарської діяльності.	2
8	Основи адміністративного права України <i>Питання до обговорення:</i> Адміністративне право: поняття і система. Державне управління і виконавча влада. Адміністративне правопорушення, його склад. Поняття адміністративної відповідальності.	2
9	Основи кримінального права України <i>Питання до обговорення:</i> Кримінальне право як галузь права. Кримінальний закон. Поняття й ознаки злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Склад злочину. Покарання.	1
10	Основи інших галузей права <i>Питання до обговорення:</i> Фінансове право: предмет, метод, система. Правове регулювання бюджетних відносин в Україні. Податок. Джерела податкового права.	1

	Державна політика в сфері оподаткування.	
Разом за модуль 2		8
Всього годин		16

6.3. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи здобувачів над темами в межах навчальної дисципліни «Правознавство» визначається її робочою програмою, методичними матеріалами, тематикою для написання індивідуально-дослідницьких завдань. Забезпечується самостійна робота списком рекомендованої літератури для обов'язкового та додаткового опрацювання, системою навчально-методичних засобів. Методичні вказівки передбачають можливість самоконтролю з боку здобувача вищої освіти.

Окрім читання лекцій викладачем передбачається вивчення основної та додаткової літератури з курсу, яка пропонується здобувачам для забезпечення самостійної роботи. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є важливою складовою частиною навчальної роботи і призначена для досягнення наступних цілей: закріплення і поглиблення отриманих знань, умінь і навичок; підготовка до практичних занять, складання модулів та іспиту; формування культури розумової праці і самостійності в пошуку нових знань. Слід наголосити, що самостійна робота здобувачів вищої освіти приносить результати лише тоді, коли вона є цілеспрямованою, систематичною і планомірною. Формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є вивчення наукової літератури – підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань в області права, рекомендованих викладачем.

Засвоєння під час здійснення самостійної роботи важливих і складних питань зі змісту навчальної дисципліни перевіряється у формі загальної дискусії та обговорень в аудиторії, зокрема під час проведення семінарських занять.

У процесі самостійної роботи здобувачі повторюють й закріплюють матеріал аудиторних занять.

Робота з підготовки до практичних занять здійснюється за відповідним планом для кожної теми, що містить перелік програмних питань, які виносяться на обговорення.

З навчальної дисципліни «Правознавство» здобувачі виконують такі види самостійної роботи:

1. Ознайомлення з рекомендованими джерелами і літературою до теми з підготовкою опорного конспекту питань для обговорення на семінарському занятті (здобувачі мають ґрунтовно опрацювати всі рекомендовані джерела і літературу до теми, письмово скласти опорний конспект питань згідно методичних вказівок для обговорення на семінарському занятті).

2. Складання термінологічного словника до теми і підготовка до понятійного диктанту (термінологічний словник оформлюється рукописно чи у друкованому вигляді).

3. Розроблення структурно-логічних схем за темами (структурно-логічні схеми за темами згідно методичних вказівок оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді).

4. Виконання тестових завдань.

5. Вирішення ситуаційних завдань (відповіді на питання ситуаційного завдання оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді з посиланням на відповідні нормативно-правові акти).

6. Написання есе (Твору невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного питання, не претендує на визначальне чи вичерпне трактування предмета. Як правило, есе пропонує новий, суб'єктивний погляд на проблему, може мати філософський, науково-популярний характер. Здобувачу також надається можливість виконати презентацію відповідної теми).

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Основи теорії, конституційного, цивільного, земельного та аграрного права</i>		
1	Основи теорії держави та права Причини і шляхи виникнення держави і права. Функції держави. Правова соціальна держава.	6
2	Основи конституційного права України Історичний аспект розвитку українського конституціоналізму та передумови прийняття і загальна характеристика Конституції України. Конституційно-правові засади правового статусу людини і громадянина. Конституційні інститути демократії в Україні.	6
3	Основи цивільного та сімейного права України Об'єкти цивільних прав. Право власності. Загальні положення про правочини. Односторонні правочини та договір. Спадкове право.	6
4	Основи земельного та екологічного права України Джерела земельного права. Приватизація землі. Склад та цільове призначення земель України. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок Природоресурсні кодекси і закони України. Право власності на природні ресурси. Особливості оренди природних ресурсів. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	9

5	Основи аграрного права України Джерела аграрного права. Суб'єкти аграрних правовідносин. Особливості правового регулювання АПК України.	9
<i>Разом за модуль 1</i>		36
Змістовий модуль 2. Основи трудового, господарського, адміністративного, кримінального та інших галузей права		
6	Основи трудового права України Трудовий договір та контракт. Відпустка та її види. Матеріальна відповідальність. Трудові спори.	6
7	Основи господарського права України Господарське право як галузь права. Суб'єкти господарювання. Правовий статус фізичної особи у сфері підприємництва. Законодавчі обмеження права фізичної особи на зайняття підприємництвом. Державне регулювання господарської діяльності.	6
8	Основи адміністративного права України Державна служба: поняття, види та принципи. Види адміністративних стягнень. Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення.	9
9	Основи кримінального права України Склад злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Закінчений та незакінчений злочин. Співучасть у вчиненні злочину.	9
10	Основи інших галузей права Правова основа й форми управління торгово-біржовою діяльністю. Господарсько-правова відповідальність товарної біржі. Умови, за яких не допускаються здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів.	6
<i>Разом за модуль 2</i>		36
Всього годин		72

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Тематики есе:

1. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні.
2. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування в Україні.
3. Референдум як форма реалізації народовладдя.
4. Виборче право та виборча система України.
5. Вибори Президента України.
6. Вибори народних депутатів України.
7. Вибори органів місцевого самоврядування в Україні.
8. Поняття кримінального права.
9. Предмет і метод кримінального права.
10. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
11. Кримінальна відповідальність та її підстави.
12. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину.
13. Стадії злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину.
14. Види кримінальних покарань.
15. Поняття та ознаки кримінального покарання.
16. Поняття цивільного права України.
17. Джерела цивільного права України.
18. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
19. Спадкування за законом та за заповітом.
20. Права та обов'язки матері, батька і дитини.
21. Підстави та правові наслідки позбавлення батьківських прав.
22. Поняття, зміст та порядок укладення трудового договору.
23. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
24. Житловий фонд. Надання жилих приміщень.
25. Екологічні права та обов'язки громадян.
26. Земельний кадастр.
27. Правове регулювання охорони земель.
28. Правове регулювання ринку землі в Україні.
29. Розпаювання земель в Україні.
30. Громадська експертиза в сфері екології.
31. Правове регулювання діяльності особистих селянських господарств.
32. Правове регулювання діяльності фермерських господарств.
33. Правове регулювання в галузі тваринництва.
34. Правове регулювання в галузі рослинництва.
35. Права і обов'язки природокористувачів, відповідальність за порушення екологічного законодавства.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційних занять застосовуються: слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Під час практичних занять застосовуються: дискусійне обговорення проблемних питань, робота у малих групах, рольові та ділові ігри, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання, ситуаційні завдання.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Правознавство» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіка виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані ситуаційні завдання, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на

	основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Іспит	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	20	10	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint;
2. Нормативно-правові акти.

Технічні засоби:

1. ПК.
2. Мультимедійне обладнання.
3. Програмне забезпечення MS Windows, MS Office.
4. Система дистанційного навчання Moodle (teach.btsau.net.ua), Zoom.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Водний кодекс України : Закон України від 6 червня 1995 р. № 213-95/ВР
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436–IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12. 1984 р. №8073-X.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. №2341-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
8. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
9. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

10. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

11. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

12. Про землеустрій : Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

13. Про рослинний світ : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>

14. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

16. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

17. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

18. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

19. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

20. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

21. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

22. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

23. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

24. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Основна література

1. Герц А.А., Кравчук С.Й. Правознавство : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 280 с.

2. Гринь О.Д., Донченко О.І. Правознавство : навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2016. 206 с.

3. Загальне адміністративне право : підручник / Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші; за заг. ред. І.С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

4. Килимник І.І. Земельне право України : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 166 с.

5. Ковтун О.М. Правова охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду України : навчальний посібник. Київ : Прецедент, 2010. 229 с.
6. Корнєєв Ю.В. Земельне право України : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 200 с.
7. Костицький В.В. Екологічне право України : підручник. Дрогобич : Коло, 2012. 360 с.
8. Правознавство : Підручник для студентів ВНЗ / За ред. Волошкевича Г.А. Черкаси, 2019. 686 с.
9. Правознавство : підручник: кол. авт. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 632 с.
10. Правознавство : підручник: кол. авт. Одеса: Атлант, 2015. 554 с.
11. Ратушняк С.П. Правознавство. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2014. 720 с.

Додаткова література

1. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навч. посібник. 5-те вид. 2018 р. Київ : Алерта. 360 с.
2. Волощук М.Г. Карабін Т.О. Менджул М.В. Фінансове право : навч. посіб. вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
3. Ємельянов В.П. Кримінальне право України: Загальна частина. Основні питання вчення про злочин : наук.-практ. посіб. Харків : Право, 2018. 142 с.
4. Іванов Ю.Ф. Куриліна О.В., Іванова М. В. Цивільне право України : навч. посіб. у 2 т. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ : Алерта, 2019. Т 1. 342 с. Т. 2. 346 с.
5. Кононенко Ю.С., Сокурєнко О.М. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (Кримінальне право України): 1973-2014 рр. : станом на 20.10.2014 р. Черкаси, 2014. 308 с.
6. Круглова О.О. Курс лекцій з дисципліни «Цивільне право». Дніпро : Видавець Біла К.О., 2017. 151 с.
7. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. Харків: Видавництво «ФІНН», 2015. 496 с.
8. Мілаш В.С. Господарське право : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Харків : Право, 2016. 332 с.
9. Податкове право України : підручник / за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2018. 512 с.
10. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник. Київ : Ліра К., 2016. 616 с.
11. Росавіцький О.О., Макаруч В.В. Методичні вказівки для практичних занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». / О.О. Росавіцький, В.В. Макаруч. Біла Церква, 2020. 35 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України — <http://www.rada.gov.ua>

2. Президент України — <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України — <http://www.kmu.gov.ua>
4. Конституційний суд України — <http://www.ccu.gov.ua>
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини — <http://www.ombudsman.gov.ua>